

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสำคัญในทุกยุคทุกสมัย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย และความวุ่นวายในสังคม ซึ่งในบางกรณีก็เกินกว่าจะประมาณค่าความเสียหายได้ ก็คือปัญหาจากการเกิดอาชญากรรมต่างๆ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นับตั้งแต่อดีต ได้มีคนศึกษา และพยายามรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการกระทำผิด ตั้งแต่ลักษณะการกระทำผิด จนถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดว่าสังคมทำอย่างไรกับคนที่กระทำผิดเหล่านั้น ซึ่งเดิมสังคมได้กำหนดวิธีการลงโทษในลักษณะแก้แค้น ทดแทน การช่มชู้ยับยั้ง และการตัดโอกาสการกระทำผิด แต่วิธีการดังกล่าวก็มีจุดอ่อนอยู่หลายประการ คือ ไม่ได้มองถึงประโยชน์ในอนาคต คือไม่ได้พิจารณาว่า จะมีผลการป้องกันไม่ให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ และมีได้ทำให้เกิดผลดีอะไรกลับคืนมาสู่สังคม แต่คำนึงถึงความเหมาะสมของโทษกับความผิดที่ได้กระทำ ฉะนั้นเมื่อได้ลงโทษผู้กระทำผิดตามอัตราโทษแล้วก็ต้องปล่อยตัวออกมาทั้งที่ยังเป็นอันตรายต่อสังคมอยู่ สังคมไม่ได้อะไรจากการลงโทษ และอาจต้องเป็นภาระเลี้ยงต่อไป^๑

กรมราชทัณฑ์ของไทย ได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับสังคมการเมืองและสภาพเศรษฐกิจตลอดยุคสมัยที่ผ่านมาในยุคก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กิจการเรือนจำได้สังกัดอยู่ตามส่วนราชการต่างๆ สอดคล้องกับการปกครองแบบจตุสดมภ์ คือ แบ่งเป็นเรือนจำในกรุงเทพมหานคร และเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก เรือนจำในกรุงเทพมหานคร มี ๒ ประเภท คือ “คุก” เป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีโทษ ตั้งแต่ ๖ เดือนขึ้นไป อยู่ในสังกัดกระทรวงนครบาล “ตะราง” ใช้เป็นที่คุมขัง ผู้ต้องขังที่มีโทษต่ำกว่า ๖ เดือน หรือนักโทษที่มีไข้หรือผู้ร้ายสังกัดกระทรวงทบวง กรมที่บังคับกิจการนั้นๆ ส่วนการเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก มีที่คุมขังผู้ต้องโทษ เรียกว่า “ตะราง” การคุมขังอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมืองหรืออาจส่งต่อให้กระทรวงมหาดไทยหรือกระทรวงกลาโหมรับตัวไปคุมขัง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโทษของผู้ต้องขังรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้มีการปรับปรุงระเบียบราชการใหม่ โดยโปรดให้สร้างคุกใหม่ขึ้นเรียกว่า “กองมหันตโทษ” และให้สร้างตะรางใหม่ เรียกว่า “กองลหุโทษ” ซึ่งในสมัยนั้นรวมเรียกว่า “กรมนักโทษ” สังกัดกระทรวงนครบาลและในปี พ.ศ.๒๕๔๔ ได้มีพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตรา “พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ” ขึ้นเพื่อให้การจัดการ เรือนจำเป็นไปอย่างเรียบร้อยยิ่งขึ้นจนถึงวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ ๖ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตรา “พระราชบัญญัติจัดตั้งกรมราชทัณฑ์” โดยมีพระยาชัยวิชิตวิศิษฎ์ ธรรมธาดา (ข้า ณ ป้อมเพชร) เป็นอธิบดีกรมราชทัณฑ์คนแรกในปี พ.ศ.๒๕๕๙ ได้เกิดภาวะ ตกต่ำทางเศรษฐกิจ

^๑ นที จิตสง่า, *หลักทัณฑ์วิทยา*, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพิบูลย์สงคราม, (ม.ป.ป.), หน้า ๘.

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงยุบกรมราชทัณฑ์และให้ไปสังกัดกระทรวงยุติธรรมและต่อมาปี พ.ศ.๒๕๖๙ ได้โอนกรมราชทัณฑ์ไปเป็นแผนกหนึ่ง (แผนกราชทัณฑ์) สังกัดกระทรวงมหาดไทยจนกระทั่ง ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ การราชทัณฑ์ได้ยกฐานะเป็นกรมราชทัณฑ์ และมีการตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๔๗๕ มีหน้าที่เกี่ยวกับการเรือนจำ การกักกัน ผู้มีสันดานเป็นโจรผู้ร้ายการฝึกและอบรมเด็กดัดสันดานและในส่วนภูมิภาคได้มีการกำหนดเป็นเรือนจำจังหวัดและเรือนจำอำเภอมาจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน แผนกราชทัณฑ์ได้ถูกยกฐานะเป็นกรมราชทัณฑ์ ในกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๔๗๖ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ซึ่งเป็นกฎหมายหลัก เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๗๕^๑ กรมราชทัณฑ์ เป็นองค์การในกระบวนการยุติธรรม ที่มีภาระหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดตามคำสั่งของศาลหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมาย งานราชทัณฑ์เป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรม โดยการควบคุมผู้ต้องขังไว้ตามคำสั่งศาล เพื่อให้การอบรมแก้ไขให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้ากับกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของสังคมได้ โดยนัยนี้งานของกรมราชทัณฑ์จึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม และงานบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนอื่นๆ เช่น งานสาธารณะประโยชน์ ฯลฯ มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นราชการบริหารส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค โดยมีเรือนจำ/ทัณฑสถาน หรือสถานกักกันเป็นหน่วยงานหลักและมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมายงานราชทัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมที่รับผิดชอบต่อจากอำนาจตุลาการ โดยดำเนินการตามกฎหมายหลายฉบับ คือ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๔๗๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.๒๕๐๖ พระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.๒๕๑๐ และกฎหมายอื่นๆ รวมทั้งกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่ออกตามความในกฎหมายข้างต้นอีกเป็นจำนวนมาก ในปีพ.ศ.๒๕๔๕ ได้มีการปฏิรูประบบราชการจึงได้โอนย้ายกรมราชทัณฑ์กลับมาสังกัดกระทรวงยุติธรรม ให้กรมราชทัณฑ์มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังโดยมุ่งเป็นองค์กรพัฒนามนุษย์ เพื่อปัจจุบันมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๕ ดังต่อไปนี้

๑.ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

^๑ กรมราชทัณฑ์, แผนทิศทางการราชทัณฑ์ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๖-๒๕๕๐), (กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์, ๒๕๔๕), หน้า ๓-๔.

๒. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยให้สอดคล้องกับ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ นโยบาย ของกระทรวง หลักอาชญาวิทยาและหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับ ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ขององค์การสหประชาชาติ

๓. ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง

๔. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย^๓

ดังนั้น จึงมีแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อการแก้ไข พื้นฟูผู้กระทำผิด คือ เห็นว่าการกระทำ ของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่างๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระ หรือใช้เหตุผลใน การเลือก แต่มนุษย์ถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อม และปัจจัยต่างๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่อง และหันไปสู่การกระทำผิด ซึ่งการกระทำของมนุษย์เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งจากการที่ไม่สามารถ ควบคุมปัจจัยเหล่านั้นได้ อีกทั้งสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่าเป็นสาเหตุหลักของ ปัญหาอาชญากรรม การอาศัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เหมือนกันในสังคมจะทำให้มีพฤติกรรมที่ แสดงออกมาในลักษณะที่คล้ายตามกัน มีรูปแบบของการไม่เป็นระเบียบของสังคม และความกดดัน ทั่วไป และวัฒนธรรมของผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและการกระทำผิด ซึ่งถือว่าพฤติกรรมอย่างนั้น มาจากองค์ประกอบของตัวบุคคลกับสิ่งแวดล้อมอันประกอบด้วย สรีระ สติปัญญา แรงจูงใจ อารมณ์ บุคลิกภาพ การรับรู้ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม^๔

จากที่กล่าวมาในเบื้องต้น จะเห็นได้ว่า สาเหตุการกระทำผิดส่วนใหญ่มาจากสภาพทางสังคม วัฒนธรรม เป็นตัวหล่อหลอม มีการดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ โดยมีวัตถุนิยมเป็นเครื่องชี้วัด ความสำเร็จ ในสังคมปัจจุบันเอง การที่จะยอมรับว่าบุคคลใดได้รับการพัฒนา และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ก็มักใช้ความสำเร็จทางวัตถุนิยมเป็นตัวชี้วัด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ล้วนส่งผลให้เกิดการกระทำผิด เพื่อให้ได้มา ซึ่งปัจจัยอันเป็นเครื่องแสดงให้เห็นความสำเร็จที่สังคมกำหนด จากการศึกษาวิจัยของศูนย์วิจัยและ พัฒนาด้านอาชญาวิทยา^๕ เรื่อง เบื้องหลังอาชญากรรมมืออาชีพ พบว่า ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันสู่การเป็น อาชญากรรมมืออาชีพ เกิดจากความต้องการให้เพื่อนยอมรับตัวเอง ความต้องการด้านทรัพย์สิน และ ความรู้สึกลอยลางทำตามผู้อื่น สูงถึง ร้อยละ ๔๕.๒๘ โดยมีค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่เห็นว่าปัจจัย ที่สำคัญที่สุดในการดำเนินชีวิต คือ ทรัพย์สินเงินทอง เพราะทำให้รู้สึกว่าคุณค่า ได้รับการ

^๓ กรมราชทัณฑ์, คู่มือปฏิบัติงานสวัสดิการผู้ต้องขัง, (กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑.

^๔ พวงเพชร สุรัตนกุล, มนุษย์กับสังคม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๕.

^๕ กรมราชทัณฑ์, รายงานการดำเนินงานต่อสาธารณชน ประจำปี ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : กรม ราชทัณฑ์, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

ยอมรับจากสังคม และมีลักษณะทางบุคลิกภาพ ที่ชอบฟังฟังผู้อื่น ถูกชักจูงได้ง่ายไม่มีความสุขในชีวิต การปรับตัวไม่ดี ไม่ค่อยมีความคิดสร้างสรรค์ รู้สึกด้อยกว่าผู้อื่นมักยึดติดกับกลุ่ม ควบคุมตัวเองไม่ดี ไม่มีวินัยในตนเองชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบ และขาดความมั่นคงทางอารมณ์

จากแนวคิดดังกล่าว กรมราชทัณฑ์ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ตามคำพิพากษาของศาล เพื่อป้องกันสังคมจากภัยอาชญากรรม จึงได้กำหนดพันธกิจหลักไว้ ๒ ประการ คือ ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีว และบำบัด พื้นฟู และแก้ไขพฤติกรรม นิสยผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจุบันได้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ และนำกลยุทธ์ต่างๆ เข้ามาดำเนินการ ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจดังกล่าว โดยในส่วนของพัฒนาพฤติกรรมนิสย นั้น ได้ส่งเสริมให้มีการศึกษาที่สูงขึ้น การฝึกอาชีพต่างๆ การส่งเสริมสุขภาพจิต ตลอดจนการอบรม พัฒนาจิต เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมา ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการดังกล่าว สามารถปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาพฤติกรรมนิสยของผู้ต้องขังได้จริง เนื่องจากยังพบว่า ผู้ต้องขังที่ผ่านกระบวนการ ดังกล่าวยังวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ดังปรากฏในรายงานการดำเนินงานของรัฐ ต่อสาธารณะรายปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๐ พบว่า มีนักโทษเด็ดขาดที่ต้องโทษ ๒ ครั้งขึ้นไป ถึงร้อยละ ๒๗.๙๖^๖ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในปัจจุบัน ของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์^๗ ได้กล่าวถึงแง่มุมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยในปัจจุบัน ว่า แม้ระบบด้านการศึกษาและฝึกวิชาชีพของไทยก็ยังอยู่ในรูปแบบที่มุ่งเน้นให้มีความสามารถที่จะ ประกอบอาชีพได้ ซึ่งทิศทางที่ผิดพลาดไปก็คือ ขาดการสร้างปรัชญาความคิดเชิงบูรณาการ ยังอยู่ใน ลักษณะโดยศึกษาเพื่อเพิ่มคุณค่าโดยผ่านใบปริญญา แต่ไม่สามารถตอบคำถามให้กับชีวิตของตนเอง ได้ ซึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังที่กล่าวมาเป็นผลให้ คนในสังคมปัจจุบันส่วนใหญ่ ไม่ได้มีทำที่ ต้องการอรรถประโยชน์ต่อสินค้ามากกว่าตอบสนองความต้องการของตนเอง การสร้างภาพพจน์ การสร้างการยอมรับจากคนในสังคม หรือแม้แต่ต้องการโอ้อวด หรือเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น จึงพยายามตกแต่งด้วยสิ่งของต่างๆ โดยปราศจากความคำนึงถึงเนื้อแท้แห่งคุณค่าที่แท้จริง ตลอดจน วัตถุคุณค่าและเห็นคุณค่าคนจากวัตถุภายนอก มากกว่าจิตใจภายใน จิตสำนึกจะถูกหล่อหลอมให้เกิด บุชานจากสิ่งของภายนอกพื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์โดยทั่วไป

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นวิทยากรฝึกอบรมในเรือนจำ และได้นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ไปฝึกอบรม ให้ผู้ต้องขังฟังและพยายามให้ผู้ต้องขังเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรือนจำ กลางราชบุรีที่เป็นเรือนจำขนาดใหญ่และมีผู้ต้องขังจำนวนมากและถูก จัดเป็นเรือนจำประเภทความมั่นคงแข็งแรงมีผู้ต้องขังกำหนดโทษสูงและเป็นเรือนจำพิเศษ มีผู้ต้องขัง

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^๗ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, สังคมทุชน : ยุทธศาสตร์การล่มสลายของสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗.

ระหว่างพิจารณาคดี ผู้ต้องขังคดีระหว่างสอบสวนจำนวนมาก การควบคุมปกครองผู้ต้องขังภายในเรือนจำต้องเป็นไป อย่างเข้มงวด ที่อาจส่งผลกระทบกับการดำเนินชีวิตในเรือนจำ และยังไม่มี การศึกษาในประเด็นนี้มากนัก ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีหน้าที่ รับผิดชอบ และผู้บริหาร ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องขังทั้งอยู่ในเรือนจำ และหลังจากพ้น โทษไปแล้ว

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษารูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตาม พุทธวิธี

๑.๒.๓ เพื่อเสนอรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตาม พุทธวิธี

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตาม พุทธวิธี เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี มี อะไรบ้าง

๑.๓.๓ รูปแบบที่เหมาะสมต่อการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมของผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี” ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี มุ่งศึกษาเพื่อการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ โดยมี จุดมุ่งหมาย ดังนี้ ๑) ด้านเนื้อหาสาระ ๒) ด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนา ๓) ด้านการใช้สื่อฝึกอบรม ๔) ด้านการประเมินผล และ ๕) ด้านการใช้หลักธรรม

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑.๔.๒.๑ เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสาร พระไตรปิฎก หนังสืองานวิจัย และแผนการฝึกอบรมของเรือนจำ เพื่อกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบบมีโครงสร้าง

๑.๔.๒.๒ เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ อายุ และการศึกษา ศึกษาสภาพรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี ใน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านเนื้อหาสาระ ๒) ด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนา ๓) ด้านการใช้สื่อฝึกอบรม ๔) ด้านการประเมินผล และ ๕) ด้านการใช้หลักธรรม

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี มี ๒ กลุ่มคือ

๑) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๑.๔.๓.๑ การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาสภาพรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี ประกอบด้วย ผู้บริหารเรือนจำ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรือนจำ และผู้ต้องขังหญิง ที่มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำกลางจังหวัดราชบุรี จำนวน ๒๕ คน

๒) เชิงปริมาณ (Quantitative Research)

๑.๔.๓.๒ การศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility) ของรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับสำรวจสภาพความพร้อมของเรือนจำ เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการใช้รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธวิธี ประกอบด้วย ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำกลางจังหวัดราชบุรี จำนวน ๑,๐๑๔ คน^๔

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดเขตพื้นที่คือ เรือนจำกลางจังหวัดราชบุรี

^๔ ข้อมูลจาก, <http://www.correct.go.th/copratic/> (เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖).

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๖ ถึงเดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ รวมระยะเวลาในการทำวิจัย ๑๒ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง สิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบในการจัดฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญ ความรู้ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ไม่จำกัดการศึกษา สถานที่ เพศและโอกาส เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พุทธวิธีการฝึกอบรม หมายถึง วิธีการที่พระพุทธเจ้าใช้ในกระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญ ความรู้ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ไม่จำกัดการศึกษา สถานที่ เพศและโอกาส เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งในที่นี้จะศึกษาพุทธวิธีการฝึกอบรม ๕ ด้าน ประกอบด้วย

๑.ด้านเนื้อหาสาระ หมายถึง ความสำคัญของเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม

๒. ด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนา หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆ อย่างหลากหลาย ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาดน และสั่งสมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป การจัดกิจกรรมการพัฒนา จึงต้องใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้รูปแบบการสอนหรือกระบวนการเรียนการสอน

๓. ด้านการใช้สื่อฝึกอบรม หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการใดๆ ก็ตามที่เป็นตัวกลางหรือพาหนะในการถ่ายทอดความรู้ ทัศนคติ ทักษะและประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน สื่อการฝึกอบรมแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติพิเศษและมีคุณค่าในตัวของมันเองในการเก็บและแสดงความหมายที่เหมาะสมกับเนื้อหาและเทคนิควิธีการใช้อย่างมีระบบ

๔. ด้านการประเมินผล หมายถึง การนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดรวมกับการใช้วิจารณ์ญาณของผู้ประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เพื่อให้ได้ผลเป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง

๕. ด้านการใช้หลักธรรม หมายถึง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าหรือเนื้อหาที่พระพุทธเจ้านำมาฝึกอบรมในเรือนจำ ผลของการนำหลักธรรมมาใช้ในการฝึกอบรม

คุณธรรม หมายถึง ผู้ต้องขังหญิงมีจิตสำนึกรับผิดชอบ มีความเข้าใจที่ต้งาม ใฝ่ความดี

จริยธรรม หมายถึง สิ่งพึงประพฤติปฏิบัติ มีพฤติกรรมที่ต้งามต้องประสงค์ของสังคมเป็นหลักหรือกรอบที่ทุกคนกำหนดไว้ เป็นแนวปฏิบัติสำหรับสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

สวยงาม เกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุข เกิดความรักสามัคคี เกิดความอบอุ่นมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิต เช่น ศีลธรรม กฎหมาย ธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น

แนวทาง หมายถึง แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม

เรือนจำ หมายถึง เรือนจำกลางจังหวัดราชบุรี

ผู้บริหารเรือนจำ หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่บริหาร จัดการเรือนจำให้มีความสงบเรียบร้อยในที่นี้หมายถึง ผู้บริหารเรือนจำกลางจังหวัดราชบุรี

พระฝึกอบรม หมายถึง พระที่มีหน้าที่ฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังฟังในเรือนจำกลางจังหวัดราชบุรี

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ให้ทราบผลการวิเคราะห์สภาพรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธรวิธี

๑.๖.๒ ทำให้ทราบรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธรวิธี

๑.๖.๓ ทำให้ได้รู้รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธรวิธี

๑.๖.๔ ผลการวิจัยจะนำไปเป็นสารสนเทศ เพื่อรูปแบบที่เหมาะสมต่อรูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังหญิงตามพุทธรวิธี